

7
15.

St. prp. nr. 97. (1937)

Om lån til utrustning av en fangstekspedisjon til Øst-Grønland 1937—1939.

Handelsdepartementets innstilling av 21 mai 1937, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av statsråd Alfred Madsen.)

Sigurd Tolløfsen, Tromsø, har søkt om bidrag eller lån av statskassen til utrustning av en fangstekspedisjon til Øst-Grønland 1937—39. Ekspedisjonen skal bestå av 6 mann og akter å benytte de hus som blev opført av Tolløfsens og John Giævers ekspedisjoner i 1932—34, jfr. St. prp. nr. 32 for 1932 (hemmelig). I søknaden opplyser Tolløfsen bl. a.:

«Min første ekspedisjon til Øst-Grønland utrustet jeg uten statsstøtte i 1923. Dessverre led «Conr. Holmboe» havari og «Polarulv» forliste. Ved disse ulykker mistet jeg fangstlederen og alt utstyr. På affæren tapte jeg personlig over kr. 5 000. Med statsstøtte utrustet jeg i 1932 til 1934 en ny ekspedisjon. Når undtas at jeg var så uheldig å miste min eldste sønn, som omkom på Grønland, gikk det godt på turen og denne gav godt utbytte. Vi som overvintret og våre familier, i alt 22 mennesker, har til denne tid levet av hvad vi tjente der borte. Vedlagt fremsender jeg en opgave over fangstutbyttet for første år, for annet år kan jeg ikke opgi verdien av fangsten, da all fangsten ikke er solgt ennu. Utrustningen for 1932—34 blev kostende ca. kr. 22 000.

Både for folket og staten vil det ha sin store interesse å ha en ny ekspedisjon bortover for å vedlikeholde Jon Giævers stasjoner og fangstterreng og mine stasjoner og mitt fangstterreng til 1944, slik at stasjonene ikke ødelegges og fangstterrengtet ikke faller i det fri.

Ved 2-årig utskiftning av mannskaper er overvintringen tenkt å holdes gående helt til 1944 foreløbig.»

Den vedlagte fangstopgave viser at Tolløfsens ekspedisjon i 1932—34 hadde en fangstverdsatt til ca. kr. 45 000.

Søknaden har vært forelagt Norges Svalbard- og Ishavs-Undersøkelser, som opplyser at de stasjoner og hytter som Tolløfsen eventuelt kommer til å bruke, nemlig stasjonene Sigurdsheim, Jonsbu, Ottostrand og Olestua med i alt 24 tilhørende bistasjoner, for tiden

står ubenyttet. Hyttene er fordelt over et relativt godt fangstterreng på nesten 2 breddegrader.

Undersøkelsene opplyser videre at det nok er mulig at en del av Tolløfsens hus kan tilses av Møre-ekspedisjonens medlemmer, men at man ikke har anledning til å pålegge møringene å føre et slikt tilsyn, og at det dessuten formentlig kan reises tvil om effektiviteten av slike tilfeldige besøk. At Møre-ekspedisjonen kan føre tilsyn med Giævers hus, er helt utelukket.

Angående ekspedisjonens overfart og hjemtur opplyser Undersøkelsene:

«A/S Arktisk Næringsdrift kommer til å sende et skib til Myggbukta og de andre av sine stasjoner sommeren 1937. Den nordligste stasjon som da anløpes er Herschelhus på sydkysten av Wollaston Forland. Tolløfsens ekspedisjon kan eventuelt regne med gratis overfart med dette skibet fra Ålesund til Kapp Herschel mot å betale kosten ombord for sig og folkene sine. Fra det sistnevnte sted og nordover til det distrikt han vil benytte, må han imidlertid betale hvad rederiet måtte forlange for denne avstikkeren fra den vanlige ruten. Beløpets størrelse vil avhenge av hvor langt nord Tolløfsen vil ha skibet, og likeledes til dels av den tidsfrist han måtte sette op for skibets forsøk på å komme nordover under vanskelige isforhold. I almindelighet vil de to sydligste av hans stasjoner, Sigurdsheim og Jonsbu, kunne anløpes først i august, mens man selv i gode isår neppe kan regne med å nå nordom Shannonøya før omkring 15 august.

De samme betingelser vil eventuelt også kunne påregnes for hjemturens vedkommende.»

I skrivelse av 30 mars 1937 har Tolløfsen meddelt departementet at han også vil bringe på det rene om Veslekari med miss Boyd, som skal gå direkte fra Tromsø til Øst-Grønland, skal anløpe noen av de nevnte hoved-

Om lån til utrustning av en fangstekspedisjon til Øst-Grønland 1937—1939.

stasjoner, og hvad der i tilfelle forlanges for å medføre ekspedisjonen.

Angående betydningen av Tolløfsens ekspedisjon anfører Undersøkelsene:

«Hvis Tolløfsen får anledning til å benytte stasjonene Sigurdsheim, Jonsbu, Ottostrand og Olestua med tilliggende fangsthytter, vil altså de norske rettigheter til disse hus med terreng bli holdt i hevd til Grønlandstraktaten med Danmark utløper i 1944. Hvis staten akter å holde vedlike våre fangstrettigheter på Øst-Grønland etter 1944, er det, som tidligere fremholdt, av vital betydning at hevdet på de hus og terreng vi nu eier blir opprettholdt. Dette kan bare skje ved at hus og terreng blir benyttet.

Samtidig skaffer man jo folk arbeide. Først og fremst i årene 1937—39; men kommer Tolløfsen i gang med drift der borte nu, vil han ganske sikkert fortsette med driften utover disse 2 årene, slik som han selv antyder i søknaden sin. Dette skulde ikke betinge ytterligere bidrag fra Staten.»

Saken har vært forelagt Utenriksdepartementet og Finansdepartementet.

Utenriksdepartementet uttaler at det av hensyn til opprettholdelsen av de norske rettigheter på Øst-Grønland anser det av betydning at ekspedisjonen kommer i stand.

Finansdepartementet uttaler i skrivelse av 3 mai 1937 at det for sitt vedkommende er i sterk tvil om hensiktsmessigheten av å yde lån av statskassen til en ekspedisjon som omhandlet, når dette ikke kan skje av bevilgede krisemidler eller av Garantifondet for fiskere og fangstfolk. Såfremt Handelsdepartementet finner det nødvendig at ekspedisjonen kommer i stand, finner imidlertid Finansdepartementet ikke å burde motsette sig at der foranlediges fremsatt hemmelig proposisjon for Stortinget om samtykke til anvendelse av inntil kr. 20 000 av inneværende termins bevilgning under kap. 1009, Tilfeldige utgifter i almindelighet.

Handelsdepartementet skal bemerke at det av hensyn til de norske næringsinteresser på Øst-Grønland må ansees påkrevet at bruksrettighetene over de norske fangstområder holdes vedlike, jfr. Øst-Grønlandsavtalen av 9 juli 1924, art. 4. Nordmennene har et sammenhengende fangstterreng på Grønlands østkyst omtrent mellom 71. og 77. breddegrad. Det er de 2 nordligste felter av dette terreng Tolløfsen akter å bruke. Feltenes sønnenfor er benyttet stadig av nordmenn i de senere år.

Departementet skal videre bemerke at staten bare har interesse av å opprettholde de norske fangstrettigheter på Øst-Grønland i den utstrekning driften er lønnsom. Man finder derfor ikke å burde foreslå noen stats-

støtte i form av bidrag til Tolløfsens ekspedisjon. Derimot antar man at det er grunn til å yde Tolløfsen et lån på rimelige betingelser ut fra de samme sociale hensyn som ligger til grunn for bevilgningene til fordel for fiskere og fangstfolk. Man tar da i betraktning at det dreier sig om arbeidsløse, uformuende folk og at det på grunn av de mange usikkerhetsmomenter som gjør sig gjeldende er overmåte vanskelig ad privat vei å reise lån til ekspedisjoner av denne art.

Departementet hadde derfor funnet det naturlig om lånet blev tilstått av bevilgede krisemidler. Imidlertid har Socialdepartementet meddelt at det med de sterkt begrensede midler det har til rådighet ikke finner å kunne anbefale at der stilles til rådighet noe beløp av krisemidler til omhandlede øiemed. Heller ikke er det adgang til å yde lånet av Garantifondet for fiskere og fangstfolk eller av de under Handelsdepartementet hørende krisebevilgninger.

Med henvisning hertil antar departementet at lånet bør foreslås utredet av Tilfeldige utgifter i almindelighet, hvilket forslag som nevnt er tiltrådt av Finansdepartementet.

Tolløfsen har sendt inn et overslag over omkostningene ved en 2-års overvintring for 6 mann, hvorefter utgiftene vil bli vel kr. 23 000. I beregningen er tatt med materialer til opførelse av 1 à 2 nye bistasjoner i Grand Jeanfjorden samt til reparasjoner av tidligere opførte stasjoner i Giævers og Tolløfsens terreng.

Beregningen har vært forelagt Norges Svalbard- og Ishavs-Undersøkelser, som ikke har hatt noe å bemerke.

Departementet antar at lånet bør settes til kr. 20 000, idet Tolløfsen selv bør skaffe til veie det som ytterligere måtte være nødvendig.

Overensstemmende med det prinsipp som er lagt til grunn ved utformning av reglene for Statens Garantifond for fiskere og fangstfolk, bør lånet bare kreves betalt tilbake i den utstrekning fangstutbyttet, med fradrag av de omkostninger som ikke dekkes av lånet, overstiger et bestemt beløp. Departementet antar at dette beløp kan settes til kr. 14 000. Lånet skal således ikke kreves betalt tilbake hvis salgsverdien av bruttofangsten i årene 1937—39, med fradrag av omkostningene utenom lånebeløpet, blir mindre enn kr. 14 000.

Tolløfsen vil i tilfelle bli tilpliktet å avlegge regnskap som må godkjennes av Norges Svalbard- og Ishavs-Undersøkelser. Det samme gjelder den kontrakt som avsluttes mellom ham og de øvrige deltagere om for-

Om lån til utrustning av en fangstekspedisjon til Øst-Grønland 1937—1939.

ådelingen av nettoutbyttet m. v. Tolløfsen må samtykke i at ekspedisjonens utstyr og fangst skal kunne disponeres av staten i den utstrekning det er nødvendig for å sikre lånets tilbakebetaling og for øvrig underkaste sig de vilkår som fastsettes av Handelsdepartementet. Bl. a. vil staten, som i 1932, forbeholde sig rett til når som helst å få overdratt uten vederlag de hus som måtte bli opført.

Utbetaling av lånet bør skje efter nærmere bestemmelse av Handelsdepartementet.

I henhold hertil skal departementet

innstille:

At Deres Majestet vil bifalle og underskrive et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om bevilgning kr. 20 000 som lån til utrustning av en fangstekspedisjon til Øst-Grønland 1937—39.

Vi HAAKON, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget innbys til å fatte følgende beslutning:

Stortinget samtykker i at der tillates anvendt kr. 20 000 som lån til utrustning av en fangstekspedisjon til Øst-Grønland 1937—39 efter Handelsdepartementets nærmere bestemmelse, og i at beløpet føres til utgift for statskassen på kontoen «Tilfeldige utgifter i almindelighet».

Handelsdepartementets innstilling følger i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 21 mai 1937.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted